

VÁLYOGHÁZAS KONFERENCIA

Rekonstrukció a vályogépítésben

M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

O. Dr. CSICSELY ÁGNES

egyetemi adjunktus

BME, Építészmérnöki Kar

Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszék

TARTALOM

- 1.) Magyarországon hatályos jogi környezet
- 2.) Vályogházak építési hibái, károk
- 3.) Rekonstrukció

TARTALOM

- 1.) Magyarországon hatályos jogi környezet**
- 2.) Vályogházak építési hibái, károk
- 3.) Rekonstrukció

A teljesítmény igazolása

7. § (1) Ha az építési termék egyedi, **az építkezés helyszínén gyártott**, vagy műemlék építménybe beépített, illetve bontott, hagyományos, vagy természetes építési termék és a gyártó által önkéntesen kiadott teljesítménynyilatkozat nem áll rendelkezésre, az építési termék akkor építhető be, ha a beépítésért felelős műszaki vezető az építési naplóban tett nyilatkozatával igazolja, hogy az építési termék tervezett beépítése megfelel az Étv. 41. §-ában foglaltaknak. Az igazoláshoz a felelős műszaki vezető szakértő, szakértői intézmény vagy akkreditált vizsgálólaboratórium közreműködését is igénybe veheti.

(Forrás: 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet)

Magyar előszabvány – Vályog falazóelemek és szalmabála építőelemek követelményei

1. rész: Vályog falazóelemek – 35 oldal

Tartalomjegyzék

1. Alkalmazási terület
2. Rendelkező hivatkozások
3. Szakkifejezések és meghatározásuk
4. Anyagok
5. Minőségi követelmények (8. oldal)
6. Vizsgálati módszerek
7. Megnevezés és tárolás
8. Megfelelőségigazolás
9. Mintavétel
10. Műszaki dokumentáció

Irodalomjegyzék

A szövegben hivatkozott magyar szabványok

A tárggyal kapcsolatos jogszabályok

MSZE 3576-1:2012

Magyar előszabvány – Vályog falazóelemek és szalmabála építőelemek követelményei
1. rész: Vályog falazóelemek – 35 oldal

	Kézi vetésű vályog falazóelem	Préselt vályog falazóelem	Extrudált vályog falazóelem
Könnyűvályog	1	-	-
Félnehézvályog	1,2	2	2
Nehézvályog	-	3	3

A vályog falazóelemek nyomószilárdsága, N/mm²

LEHMBAU REGELN (2002)

22 oldal – ebből másfél oldal a tartószerkezeti követelmény

Merevség: - merevítő keresztfalakkal, földémmel kell biztosítani
                      - földém merev lemez vagy statikailag méretezett koszorúgerenda
                      - térbeli stabilitás 2. táblázat szerint

Merevítő falak: nyílások elhelyezése a szélektől 75 cm vagy a szintmagasság negyede

Megtámasztás: - az áthidalók felfekvésénél 60°-os teherátadási szöget kell figyelembe venni

- oromfalakat vastagabb vályogfalra akkor lehet külső síkra helyezni, ha az az alsó falvastagság 2/3-a

Kiváltók: 20-25 cm felfekvést kell biztosítani, illetve ellenőrizni kell a feltámasztásnál a teherelosztást.

T4-2. Merevítő keresztfalak
Falvastagságok és minimális távolságok

A merevítendő teherhordó fal vastagsága, cm	Szintmagasság, m	Merevítőfalak vastagsága a fölülről számított 1. és 2. emeleten, cm	Keresztfalak szükséges gyakorisága, m
24 < 36,5	< 3,25	11,5	4,5
36,5 < 49	< 3,25	11,5	6,0
> 49	< 3,50	11,5	7,0

LEHMBAU REGELN (2002)

T4-1. Vályog építőanyagokból készült teherhordó falakkal¹⁾ szemben támasztott követelmények

	Falazat vályogtéglából II-es minőségű falazóhabarccsal falazva	Falazat vályogtéglából ²⁾ vályoghabarccsal ³⁾	Vert fal	Rakott fal				
Igazolás módszere								
Egyszintes épületnél ⁴⁾	Téglasszilárdság	Téglasszilárdság	Kötőerő és zsugorodás ⁵⁾ vagy nyomószilárdság és zsugorodás	Épületelem próba-vizsgálata				
Kétszintes épületnél	Téglasszilárdság	Egyéni igazolás	Nyomószilárdság és zsugorodás	Egyéni igazolás				
Megengedett nyomófeszültség, N/mm²								
Téglasszilárdság	2	3	4	2	3	4		
Megengedett nyomó feszültség	0,3	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4	0,5	0,3
Minimális falvastagság, cm⁶⁾	24		24	24		40		

¹⁾ Pilléreket mint falakat lehet méretezni. Egyedi esetekben megengedhető egy karcsúságtól függő méretezés a V DIN 18954 Mai 1956. szerint.

²⁾ Egyéb mesterséges és természetes építőelemek minden fajtája is.

³⁾ Valamint I. minőségű falazóhabarcs.

⁴⁾ Szintmagasság $\leq 3,25$ m, a lábazattól, a térdfalat is beleszámítva max. falmagasság 4 m.

⁵⁾ Csak, ha a tervezett nyomófeszültség $\leq 0,3$ N/mm².

⁶⁾ Ettől való eltérések olyan egyszintes épületnél megengedettek, amelyek nem tartós emberi használatra szolgálnak.

Belső falakkal szemben támasztott követelmények:

Szintmagasság $\leq 3,25$ m; hasznos teher, válaszfalakat is beszámítva $\leq 2,75$ kN/m²; csak 4,5 m-nél kisebb fesztávú többtámaszú födémek közbülső megtámasztására szolgálhat. Merevítő keresztfalak között csak egy, 1,25 m-nél kisebb nyílás megengedett.

TARTALOM

- 1.) Magyarországon hatályos jogi környezet
- 2.) Vályogházak építési hibái, károk
- 3.) Rekonstrukció

TARTALOM

- 1.) Magyarországon hatályos jogi környezet
- 2.) Vályogházak építési hibái, károk**
- 3.) Rekonstrukció

ÉPÍTÉSI ELVEK, SZERKESZTÉSI SZABÁLYOK

Víz és nedvességérzékenység:

- telepítés, felszíni vizek
- lábazat, felcsapódó vizek
- ereszkinyúlás, csapóeső
- kivitelezés közbeni megázás

Él- és pontterhelés érzékenység:

- földemek teherelosztása
- áthidalók felfekvése
- oromfalak vastagsága

Egy vályogháznak a mi éghajlatunkon jó **kalapra** és jó **csizmára** van szüksége, és megfelelő **karbantartásra!!!**

ÉPÜLETEK REHABILITÁCIÓJA

A felújítási munkák műszaki sorrendje:

- szerkezetazonosítás, épületdiagnosztika,
- szerkezeti hibák és kiváltó okaik feltárása,
- döntés a hasznosítás módjáról, a beavatkozás mértékéről (felújítás, korszerűsítés, rehabilitáció)
- tervezés (funkcionális, szerkezeti),
- megvalósítás.

ÉPÜLETDIAGOSZTIKA, JELLEMZŐ SZERKEZETI HIBÁK

Állékonysági hibák (repedések, deformációk)

(Forrás: www.ingatlanmagazin.com/penz-es-jog/cikk_13244/)

ÉPÜLETDIAGOSZTIKA, JELLEMZŐ SZERKEZETI HIBÁK

Nedvesedési hibák (beázások, felázások, vályog mállás, kifagyás, vakolat leválás),

ÉPÜLETDIAGOSZTIKA, JELLEMZŐ SZERKEZETI HIBÁK

Gomba-, rovar- és rágcsáló károk (penész, korhadás, falüregek)

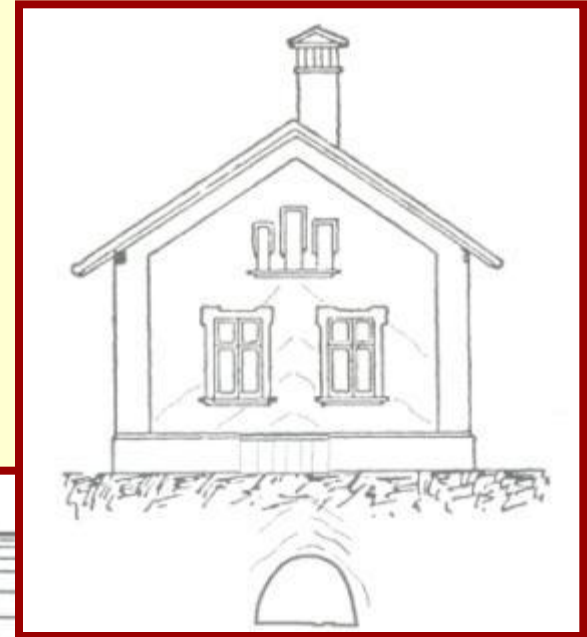
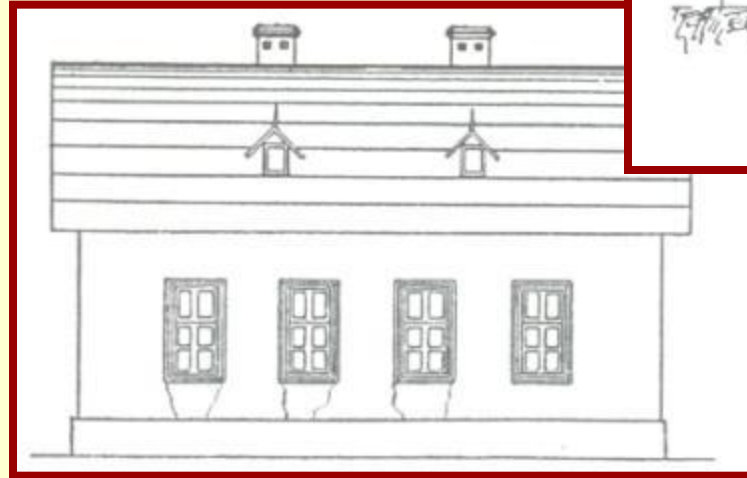
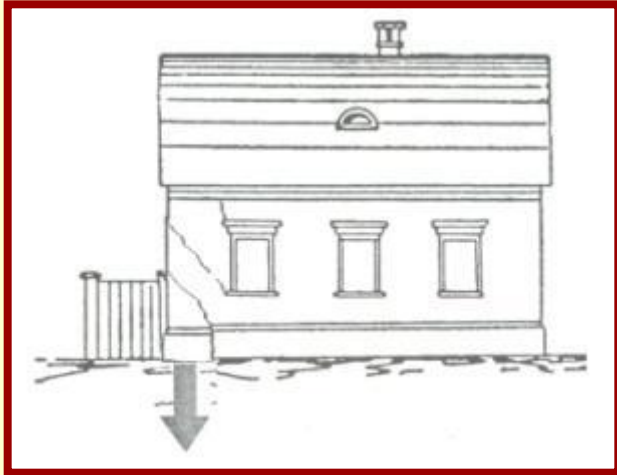
Az épület stílusához nem illő átalakítások

ÁLLÉKONYSÁGI KÁROK ÉS KIVÁLTÓ OKAIK

Repedések, deformációk, törések:

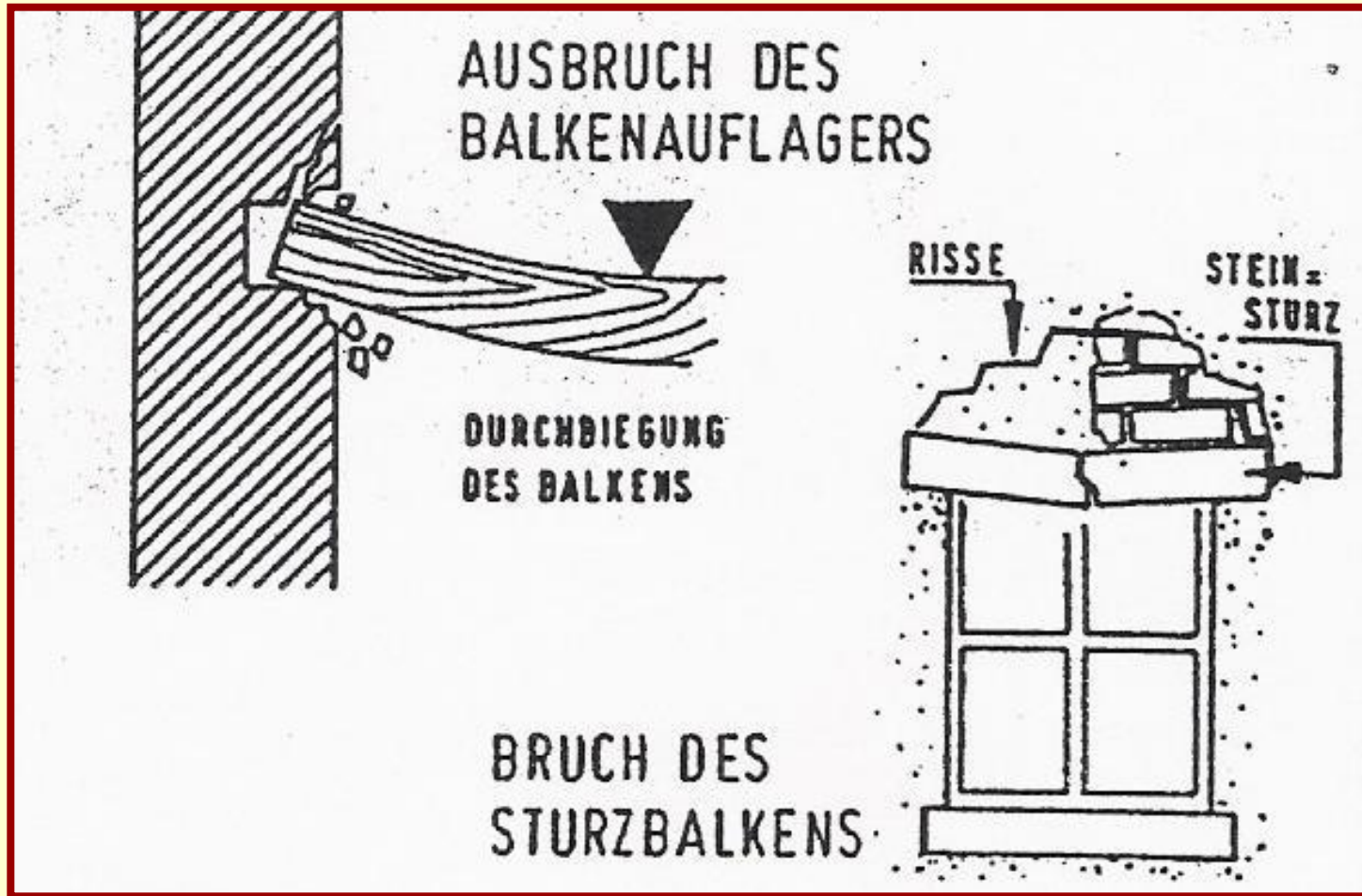
- lokális alapsüllyedés, (talajkimosódás, felfagyás),
- túlterhelés (szakszerűtlen ráépítés, utólagos nyílások),
- „alulméretezés”,
- föld eltávolítás dúcolás nélkül,
- összehangolatlan hőmozgások,
- megnövekedett járműforgalom
- bányászati tevékenység.

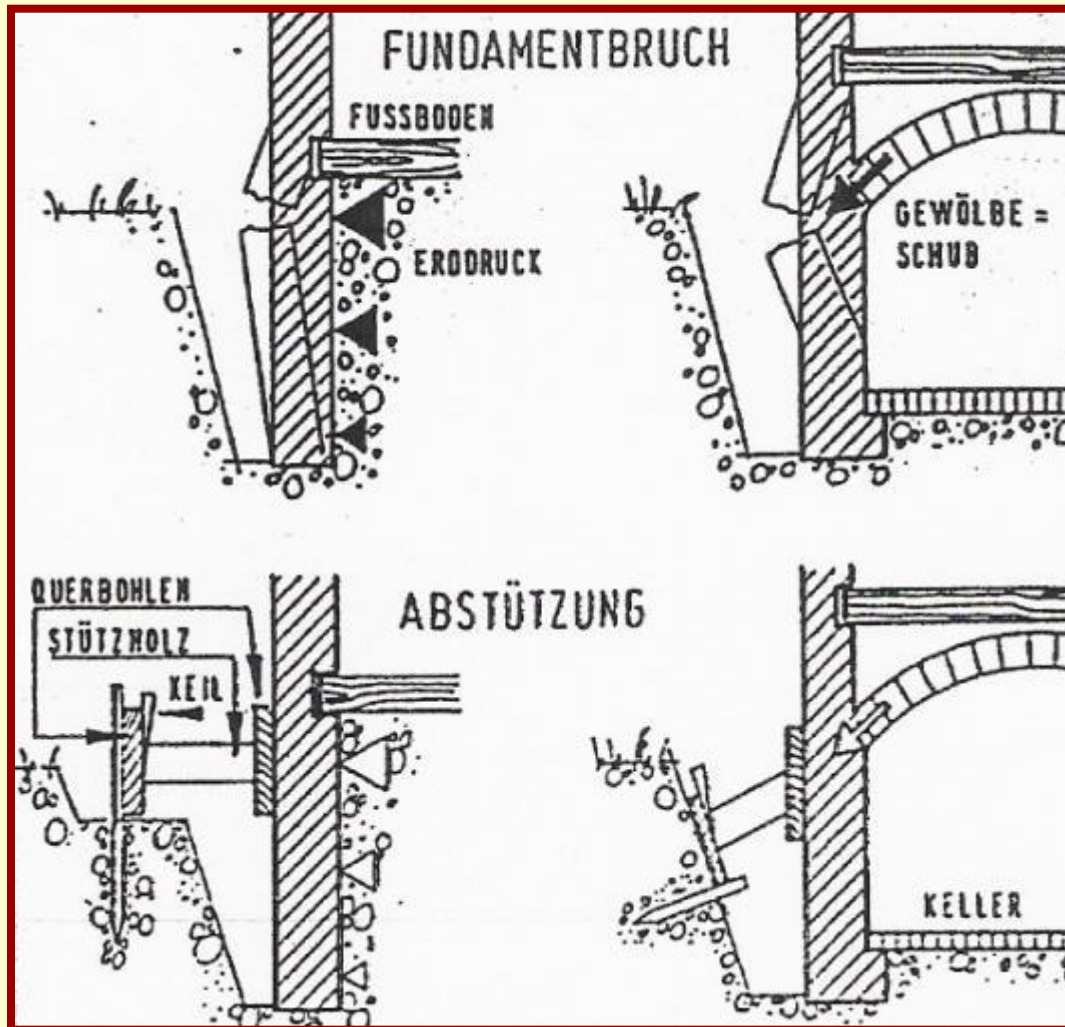
ÁLLÉKONYSÁGI KÁROK ÉS KIVÁLTÓ OKAIK

Túlterhelés

ÁLLÉKONYSÁGI KÁROK ÉS KIVÁLTÓ OKAIK

Szakszerű és szakszerűtlen beavatkozások

NEDVESSÉG KÁROK ÉS KIVÁLTÓ OKAIK

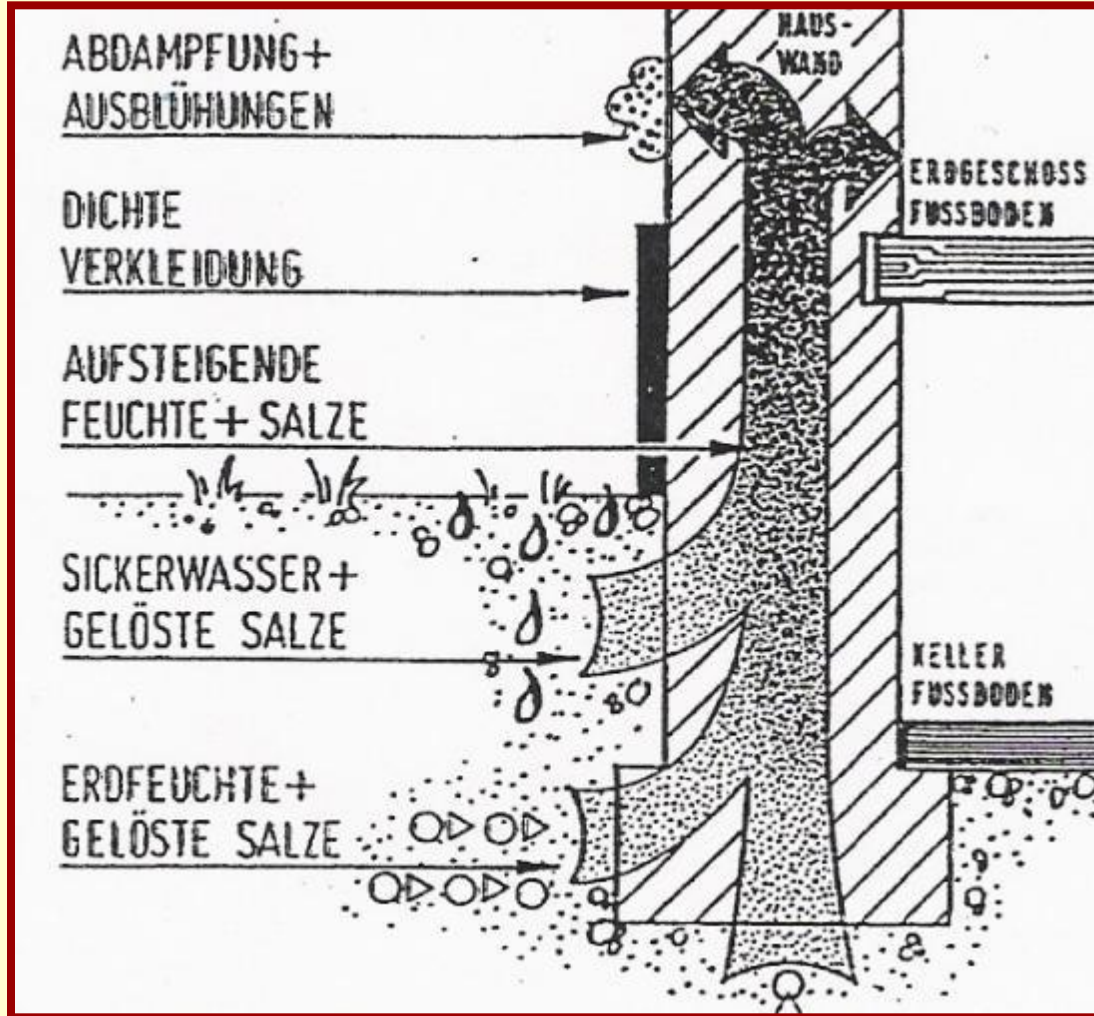

Nedvesség károk:

- beázások tetőn, födémen, nyílászáróknál (csapadékból, héjazat hibákból, szakszerűtlen felújítás, karbantartás hiánya),
- felázások lábazati falakon, (szigetelés hiánya, felszíni vizek, felcsapódó csapadék, csapóeső, olvadó hó),
- mállás, kifagyás (felázás, csapóeső, szakszerűtlen épületgépészet),
- vakolatleválás (felázás, só kiválás),
- pára kondenzáció (párazáró vakolatok, festékek).

NEDVESSÉG KÁROK ÉS KIVÁLTÓ OKAIK

Szakszerűtlen beavatkozások:

BIOLÓGIAI KÁROK ÉS KIVÁLTÓ OKAIK

Biológiai károk:

- gomba és rovar károk fedélszék és födémelemeken (beázások, utólagos tetőtér beépítések),
- rágcsálók készíttette falüregek, járatok.
- penészgomba falakon (szakszerűtlen ráépítések, korszerűsítések, hőhidak, műanyag festékek).

TARTALOM

- 1.) Magyarországon hatályos jogi környezet
- 2.) Vályogházak építési hibái, károk
- 3.) Rekonstrukció

TARTALOM

- 1.) Magyarországon hatályos jogi környezet
- 2.) Vályogházak építési hibái, károk
- 3.) Rekonstrukció**

REKONSTRUKCIÓ

A beavatkozás mértéke, felújítás, korszerűsítés, rehabilitáció

Új funkció:

- állandó lakás,
- nyaraló, műterem,
- tájház, múzeum.

Azonnali beavatkozások:

- felszíni víz elvezetés,
- csapadékvíz elvezetés,
- földemek, falak, tornác oszlopok, megtámasztása aládúcolása

REKONSTRUKCIÓ

A rehabilitáció elvárásai:

Korszerűsítés, erkölcsi avultság felszámolása:

- fürdőszoba,
- konyha,
- tetőtér beépítés,
- bővítés,
- korszerű épületgépészet.

Szerkezeti felújítás:

- tartószerkezeti javítás, megerősítés, átalakítás,
- talajnedvesség elleni védelem,
- energiaforgalom, páravédelem,
- akusztikai minőség.

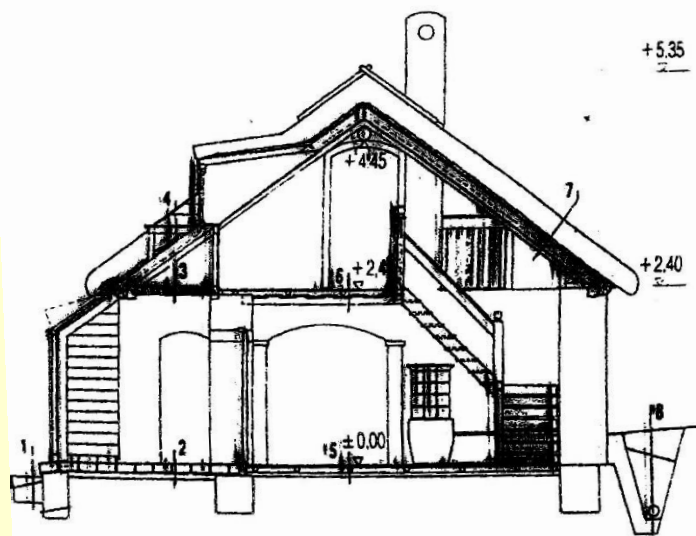
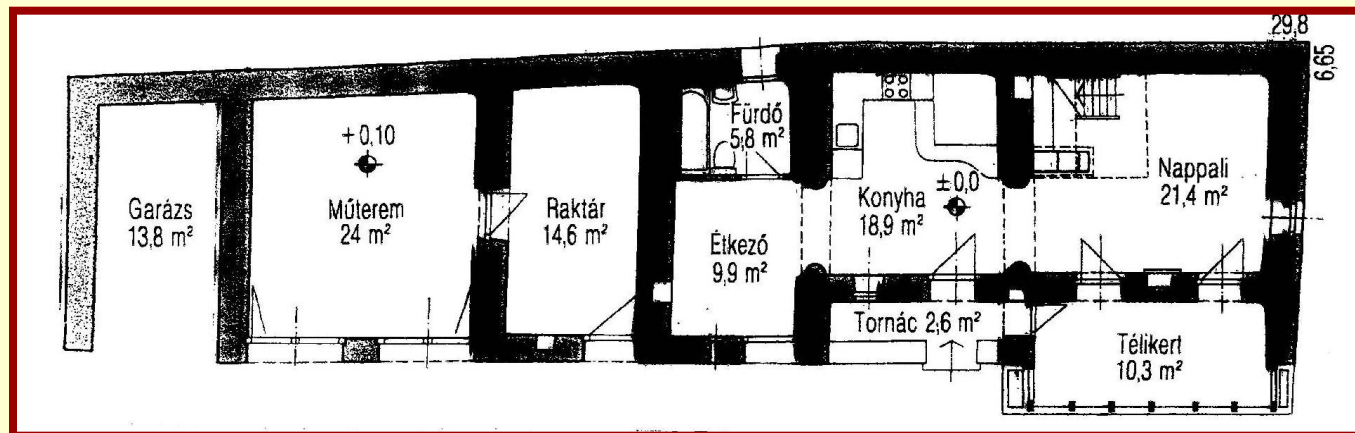
REKONSTRUKCIÓ

(Forrás: Lányi Erzsébet: Ökológiai építészet, avagy a környezetbarát építőanyagok, különös tekintettel a földanyagú építészetre, előadás.)

REKONSTRUKCIÓ

Hasznosítás, „erkölcsi avultság”, új funkció

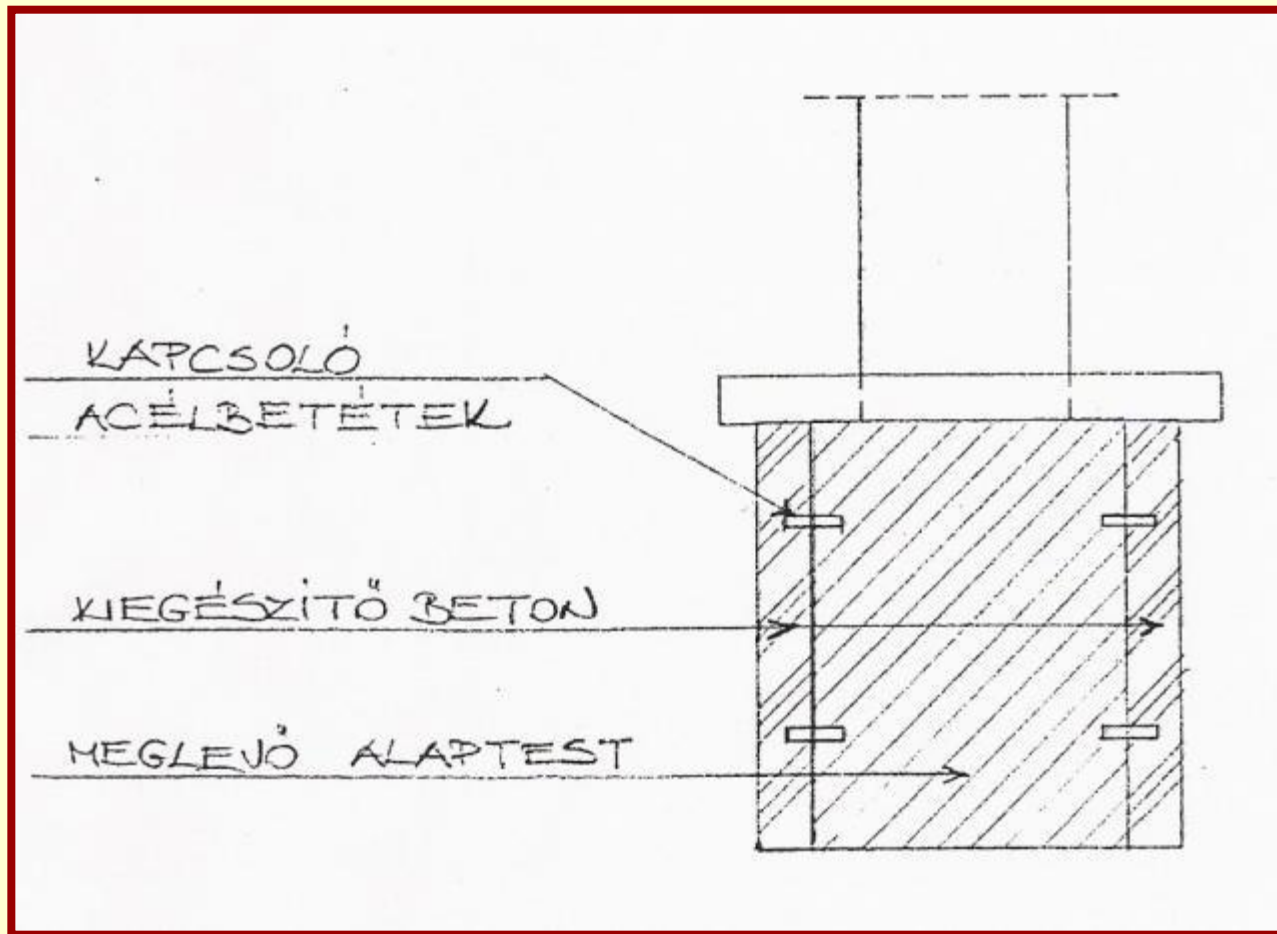
- 1 10 cm kavicságy
25 cm döngölt agyag
termett talaj
- 2 12 cm téglaburkolat
2 cm homokterítés
10 cm kavicságy
- 3 1 rtg vízzáró fólia
10 cm hőszigetelés
1 rtg vízzáró fólia
4,8 cm pallófödém
- 4 0,4 mm rézlemez
2,4 cm deszkaaljazat
zsúp
- 5 2,4 cm hajópadló
1 rtg olajos papír

- 6 cm homokterítés
6 cm döngölt föld
termett talaj
- 6 2,4 cm hajópadló
1 rtg nyerspapír
4 cm párnafa: közte
kőzetgyapot
(2,4 cm 180-as kőzetgyapot
kitöltősávok)
1 rtg nyerspapír
4,8 cm hágatótt deszka
12 cm gerenda
- 7 30 cm zsúpfedés
5 cm faragottfa-lécezés
5 cm ellenlécezés

- 1 rtg vízzáró fólia
12 cm pallószaru
1 rtg légzáró fólia
1,2 cm Betonyp lemez
1 cm nádálló
- 8 30 cm termőföld
1 rtg geotextília
60 cm mosott kavics
dréncső
5 cm kavicságy
20 cm döngölt agyag
termett talaj

REKONSTRUKCIÓ

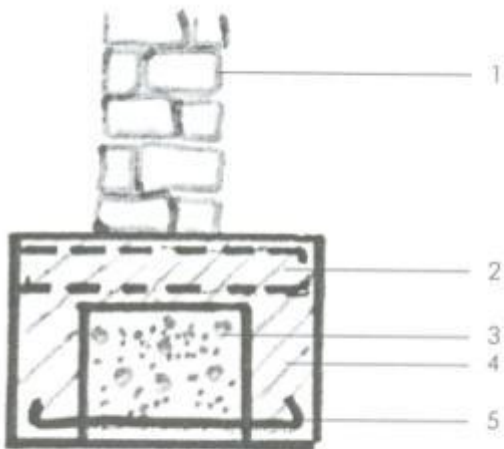
Tartószerkezeti megerősítés - alapozás

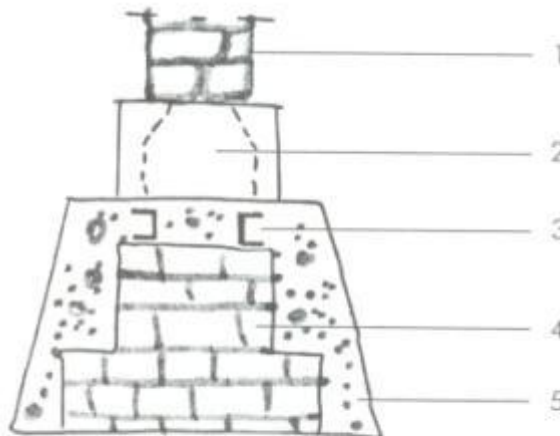
Az alapozás hiánya esetén – szakaszos aláalapozás

REKONSTRUKCIÓ

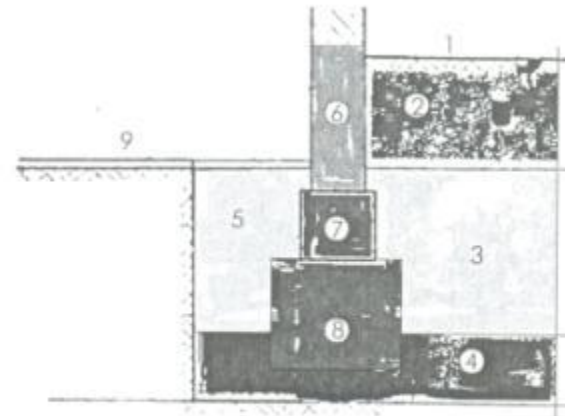
Tartószerkezeti megerősítés - alapozás

Meggyengült sávalap köpenyezésének módja
1 felmenő fal, 2 teherátadó I acél, 3 régi alaptest, 4 vasbeton köpeny, 5 alsó átkötő betonvas

Tömbalap köpenyezése
1 felmenő fal, 2 pillérválasztó, 3 bevésztett acélgallér, 4 régi alaptest, 5 vasbeton köpeny

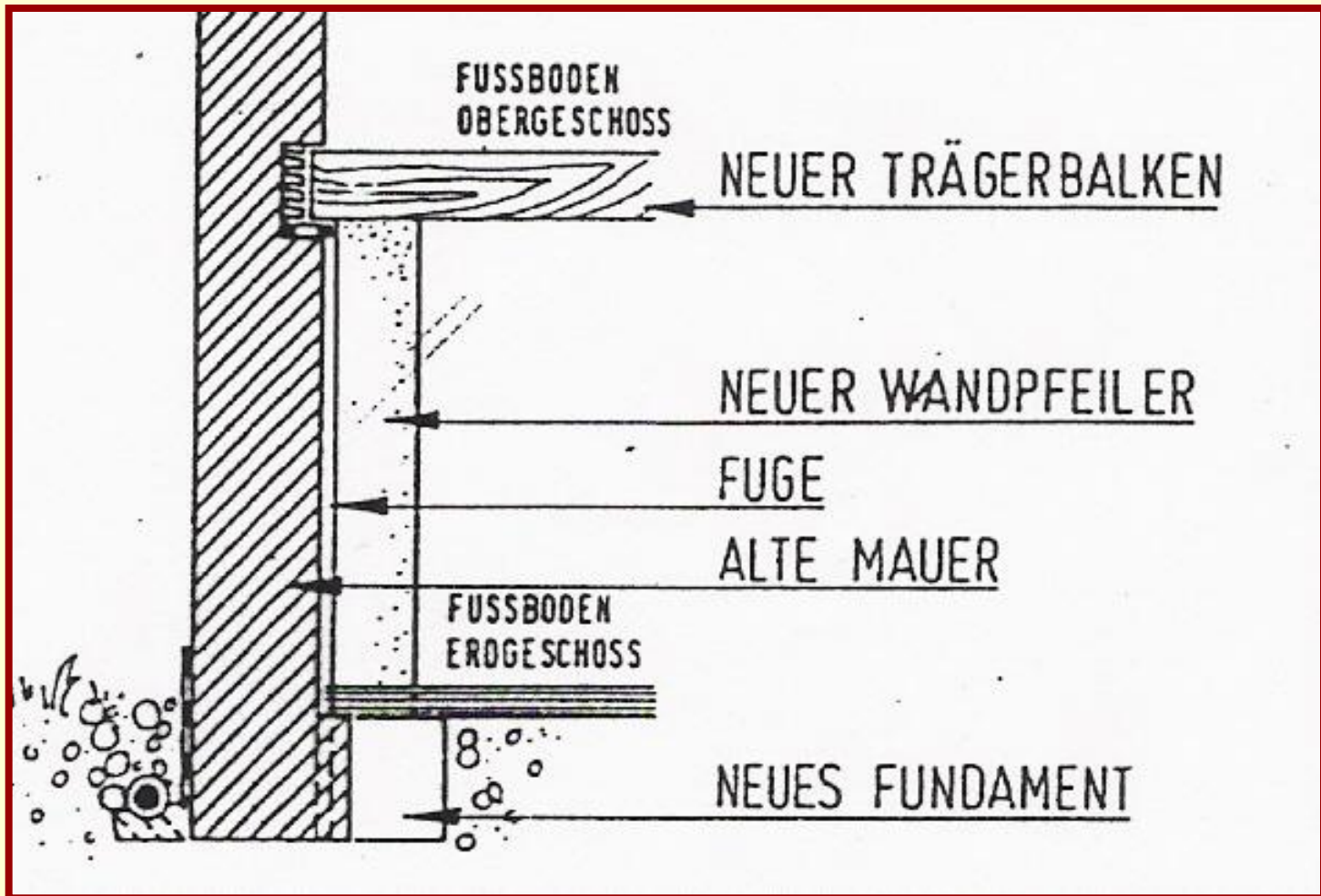

Alapmélyítés

1 belső padlóvonal, 2 feltöltés, 3 nem megfelelő teherbírási talaj, 4 teherbíró talaj, 5 utólagosan nyitott munkarés a fal külső oldalán, 6 felmenő fal, 7 régi alaptest, 8 mélyített alaptest, 9 külső terep síkja

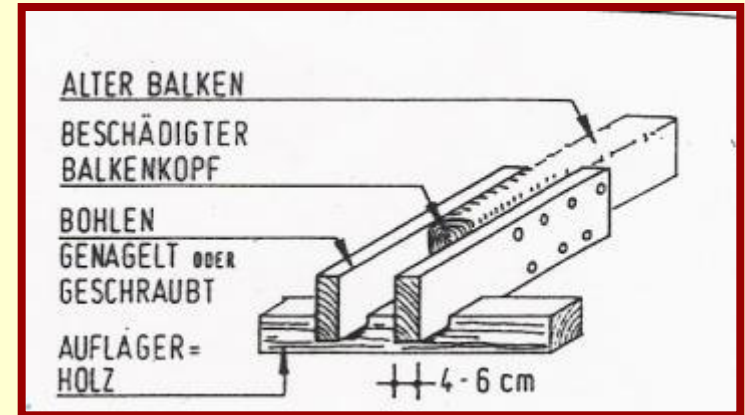
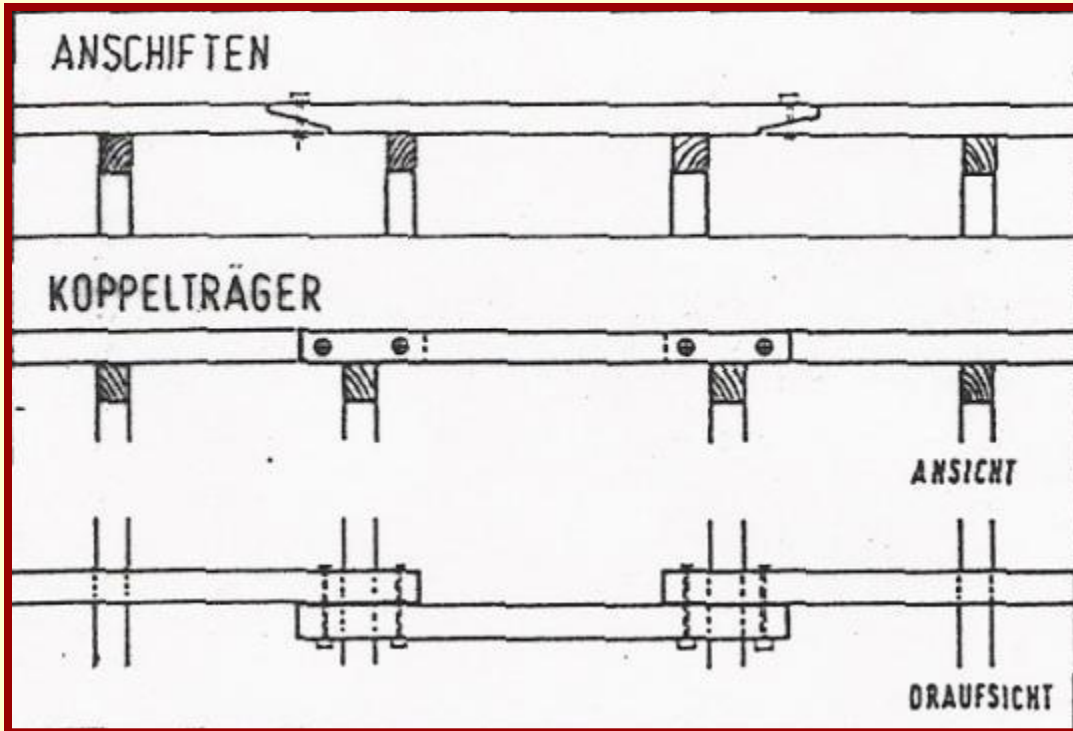
REKONSTRUKCIÓ

Tartószerkezeti megerősítés - földémek

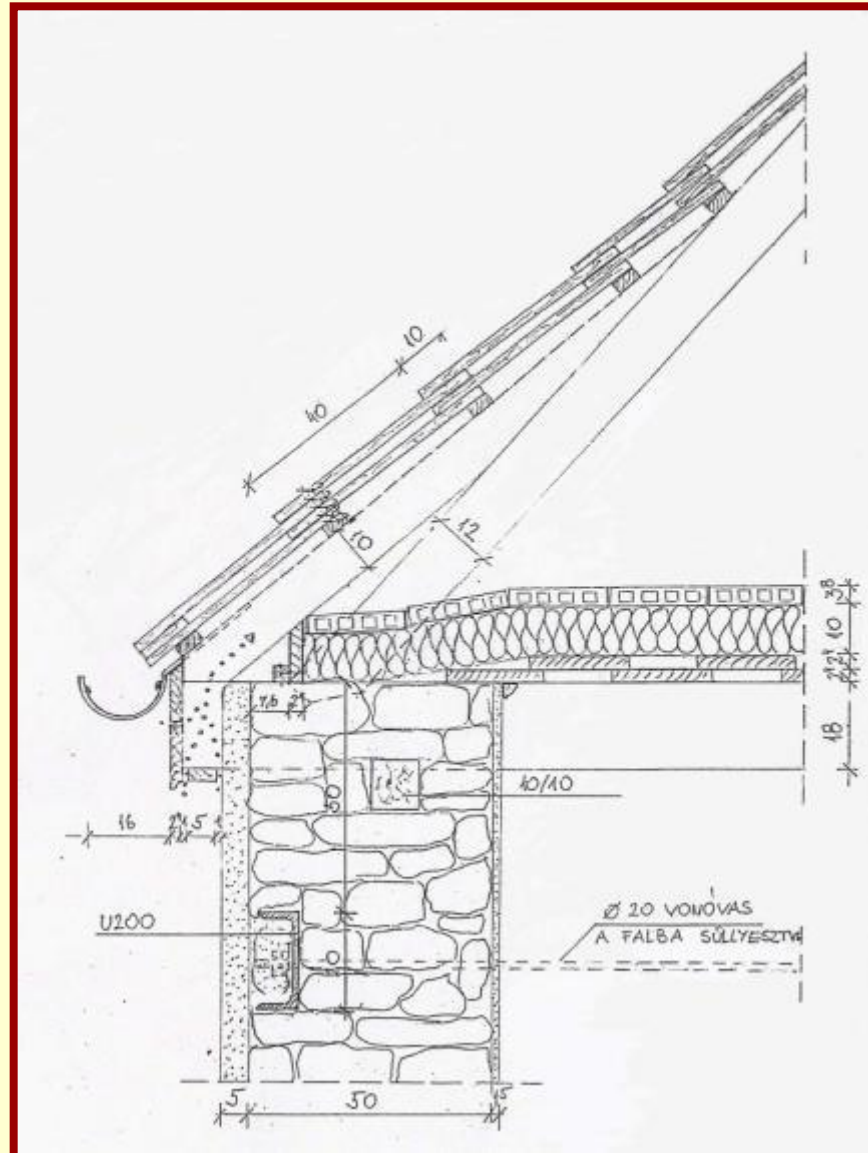
REKONSTRUKCIÓ

Tartószerkezeti megerősítés - földémek

REKONSTRUKCIÓ

Tartószerkezeti javítás – deformáció

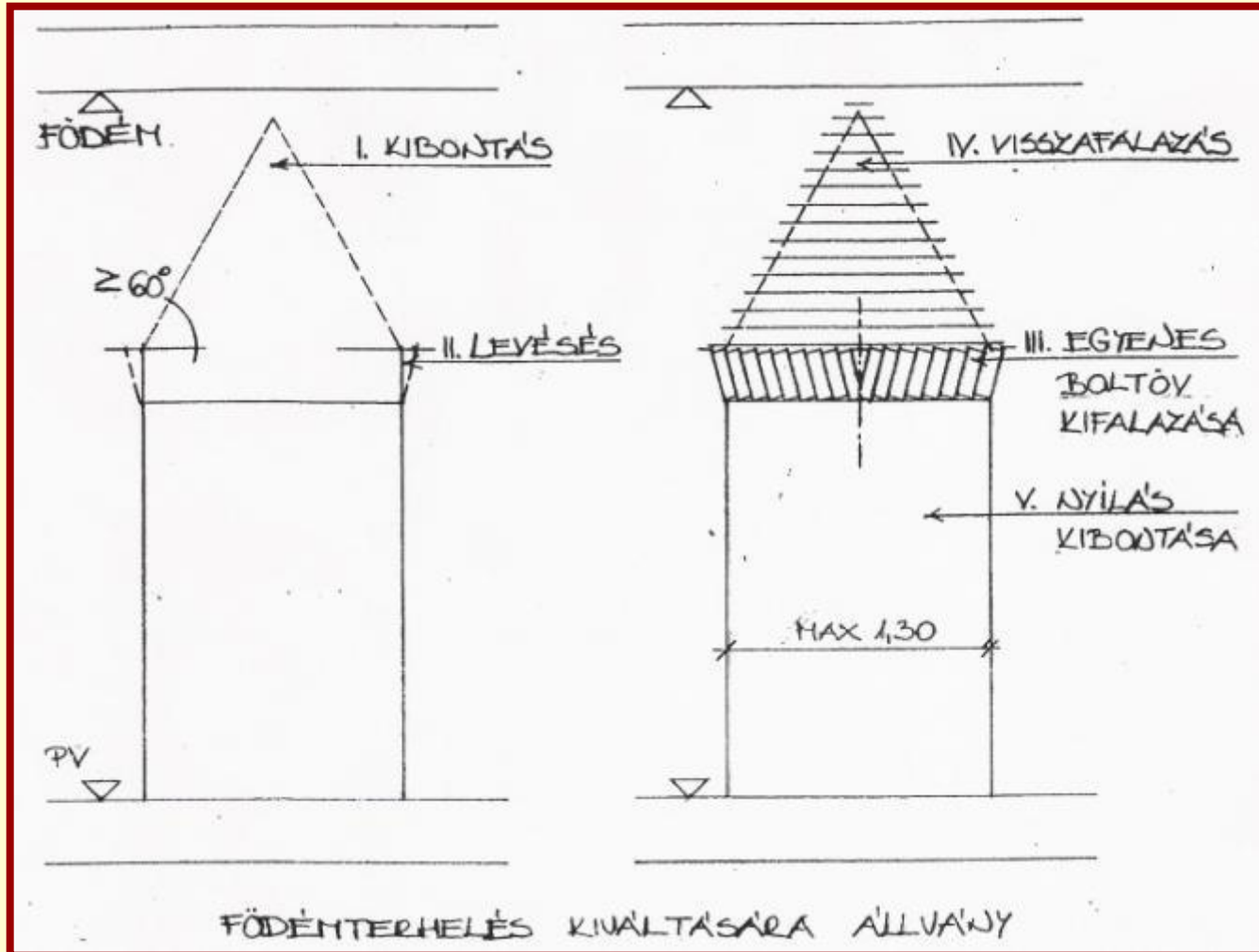

(Forrás: Lányi Erzsébet: Ökológiai építészet, avagy a környezetbarát építőanyagok, különös tekintettel a földanyagú építészetre, előadás.)

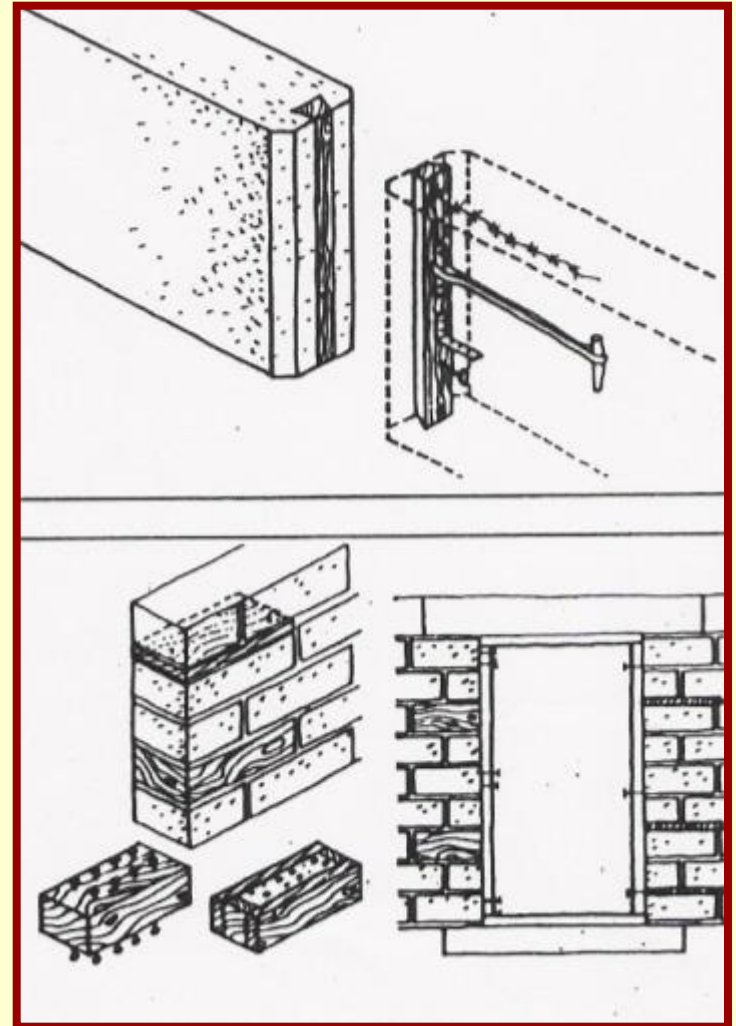
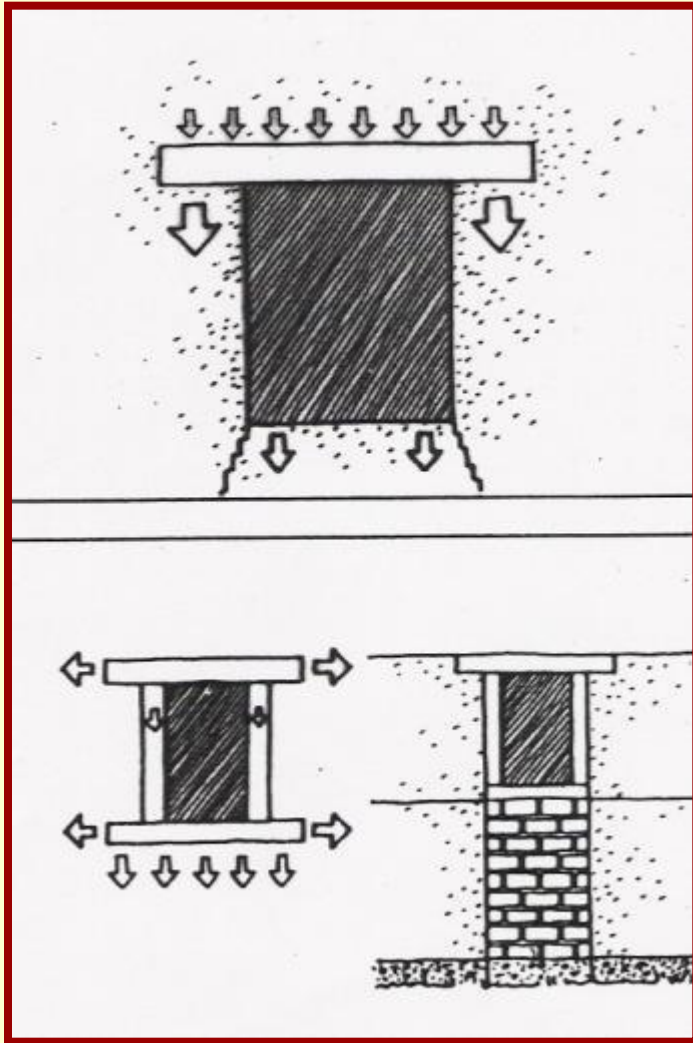
REKONSTRUKCIÓ

Tartószerkezeti átalakítás – utólagos nyíláskiváltás

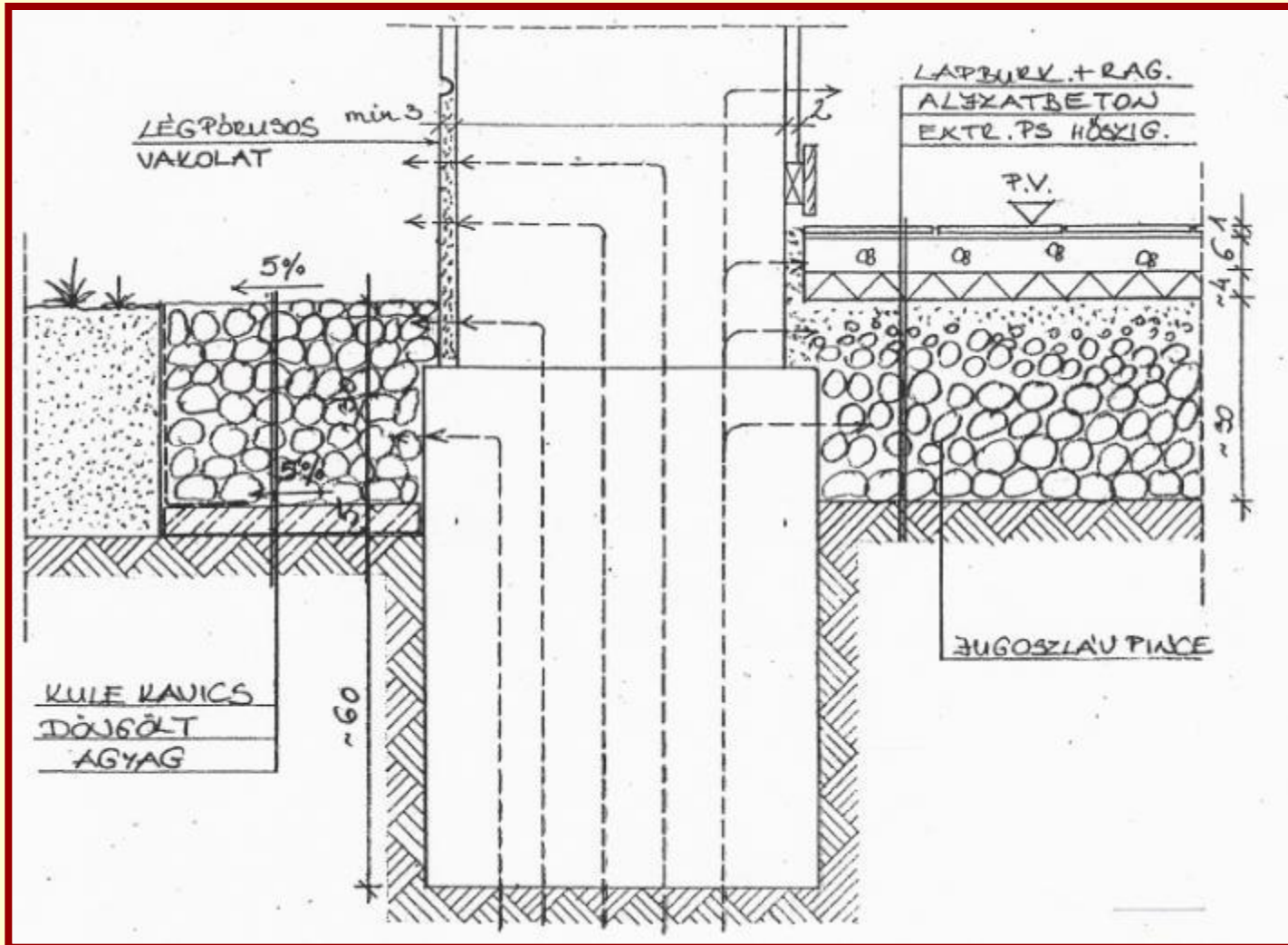
REKONSTRUKCIÓ

Nyílászárók elhelyezése vályogfalban

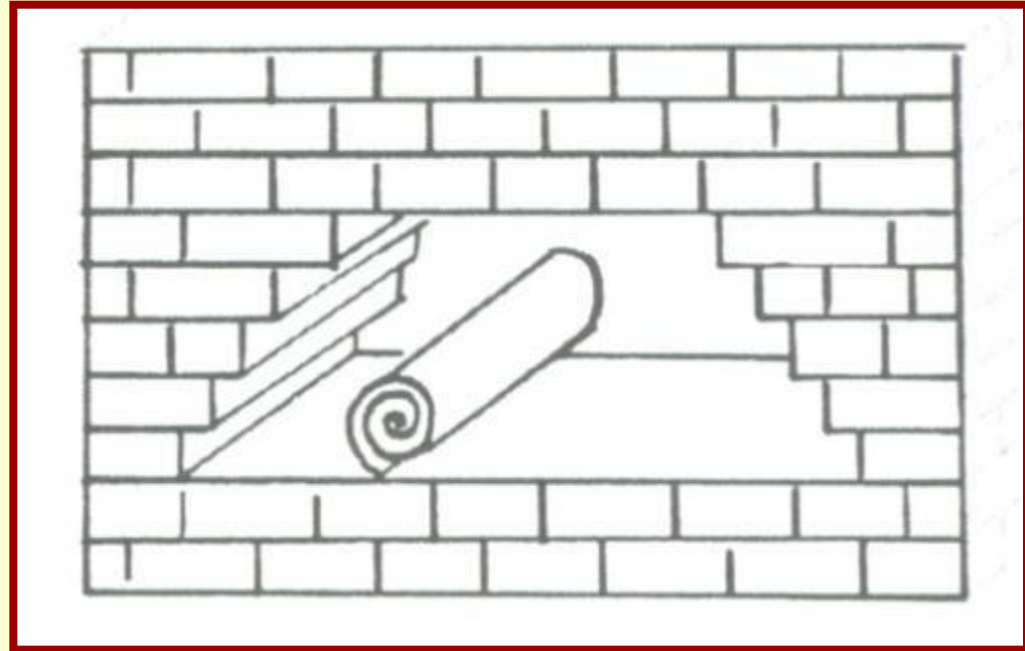
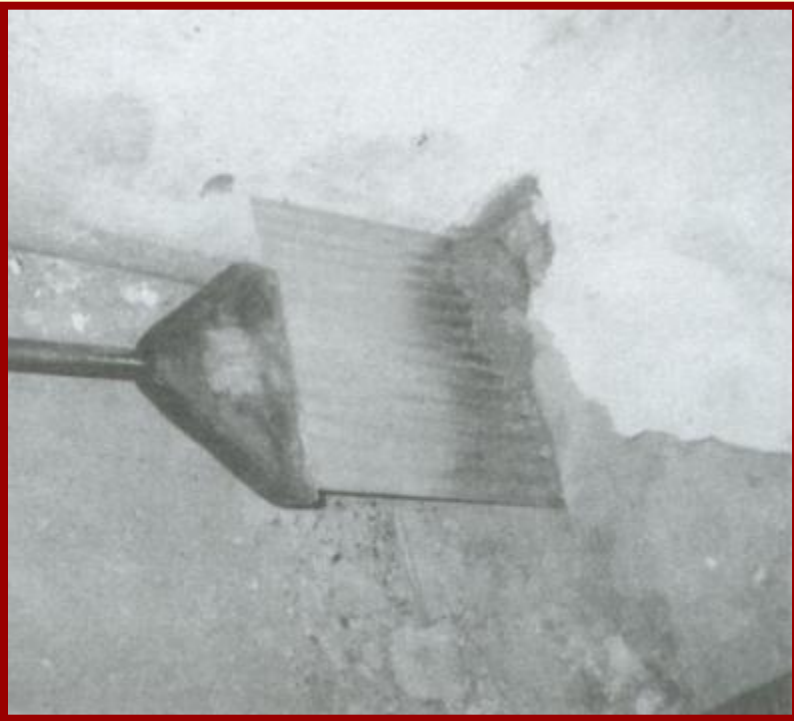
REKONSTRUKCIÓ

Talajnedvesség elleni védelem – padló és lábazat „szigetelés”

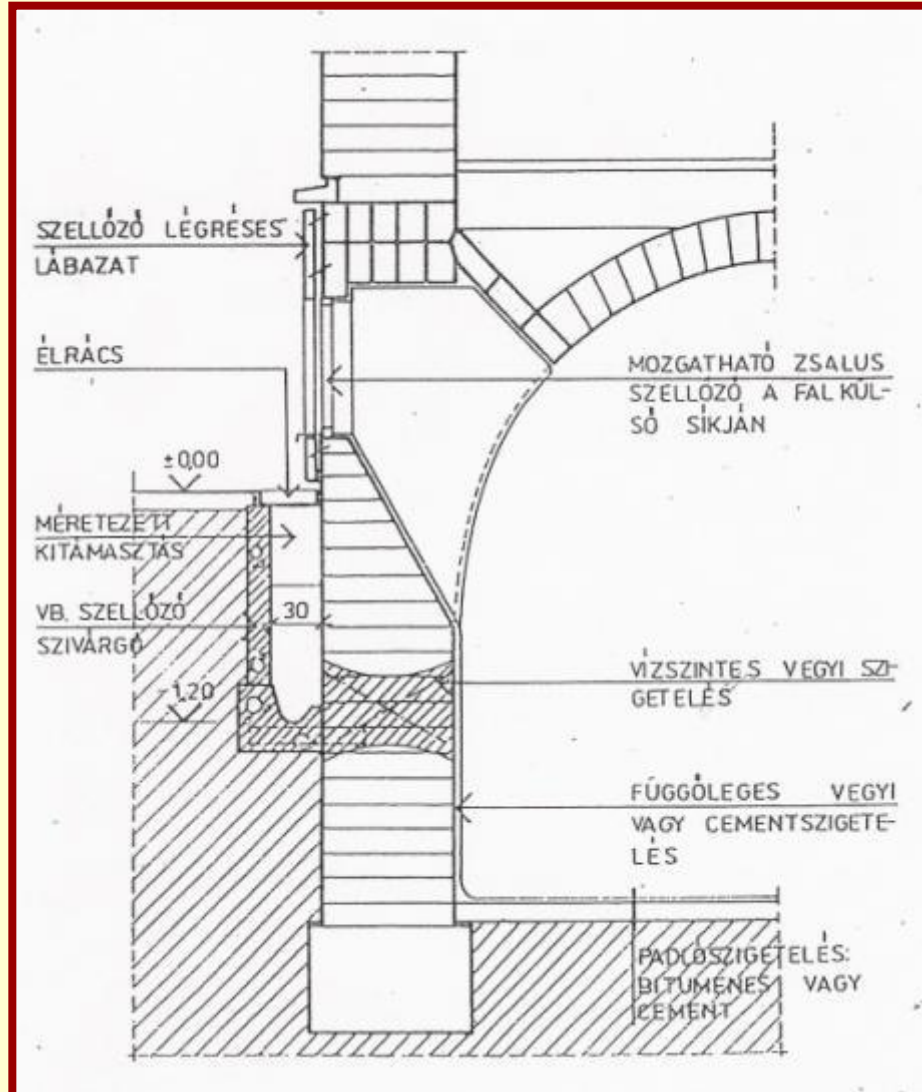
REKONSTRUKCIÓ

Talajnedvesség elleni védelem – lábazat

REKONSTRUKCIÓ

Talajnedvesség elleni védelem összefoglalás

REKONSTRUKCIÓ

Használati víz elleni védelem - épületgépészet

Padlószigetelés:

- Jugoszláv pince, vízzáró beton „tálca”, lejtés, padlóösszefolyó, tetőtérben szilárd födém, kent szigetelés.

Falszigetelés:

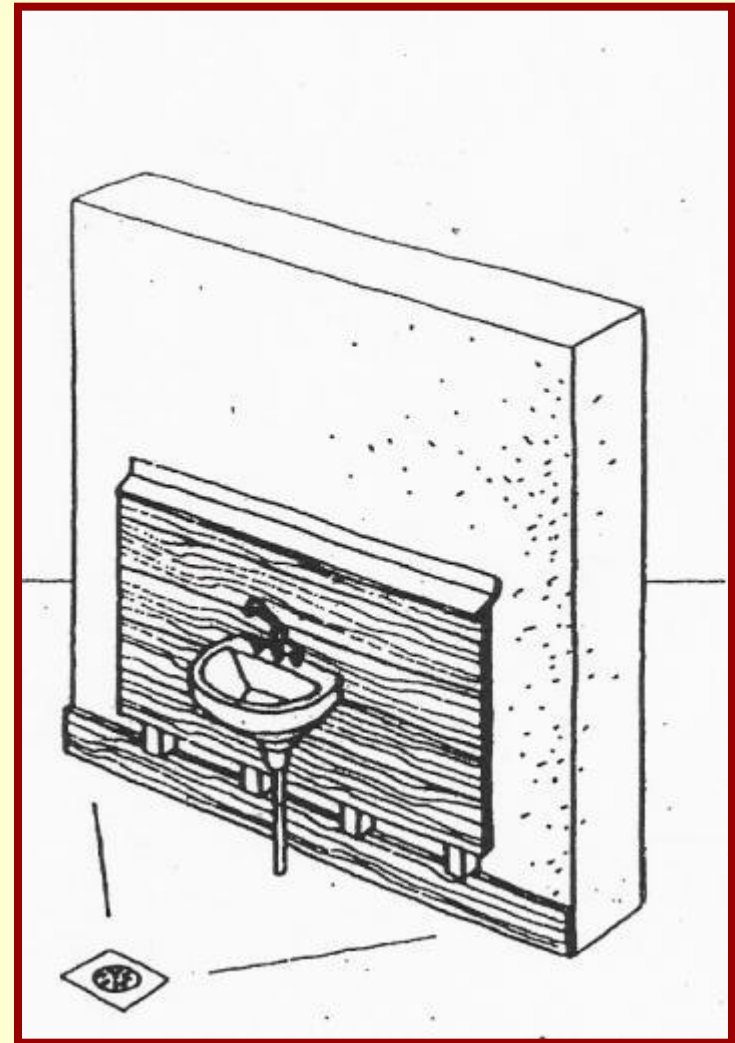
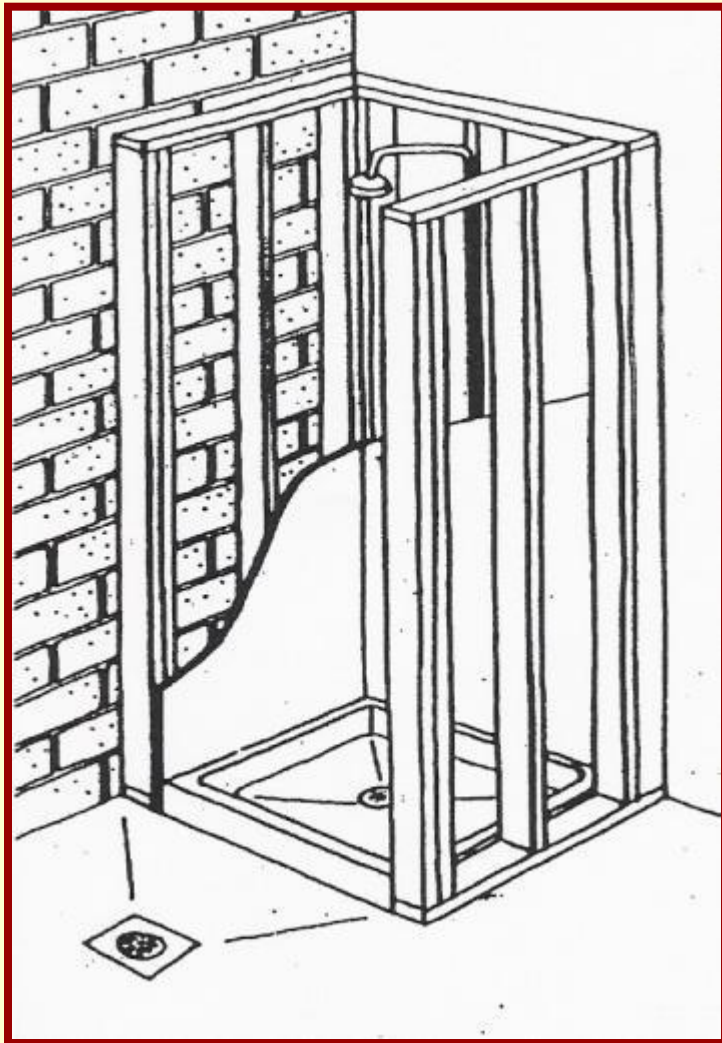
- Átszellőztetett vendégfalon csempe, légrés.

Vezetékek:

- Vendégfal(ban), vagy falsík előtti szereléssel, takarással, vendégcsőben.

REKONSTRUKCIÓ

Használati víz elleni védelem - épületgépészet

Épületfizika - energiaforgalom

Utólagos hőszigetelés, szoláris nyereségek:

- vályogfal hőtechnikai jellemzői, technológia függő (hőszigetelés ritkán),
- padlóban (nem párazáró anyagból),
- födémen (légzárás, természetes anyagú hőszigetelés),
- nyílászárók (hőszigetelő üveg, új szárnyak),
- télikertek, tornác beüvegezések, lombos fák, pergola árnyékolónak.

Épületfizika - páragazdálkodás

Párafeldúsulás kizárása:

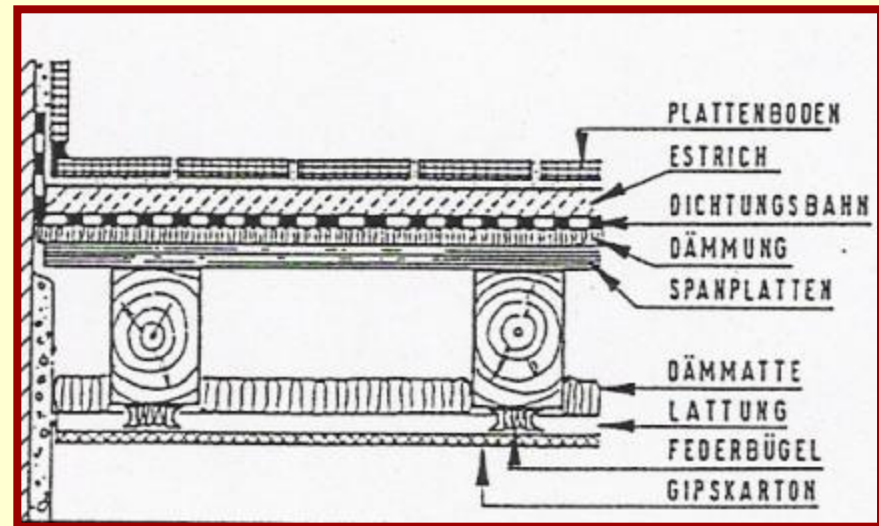
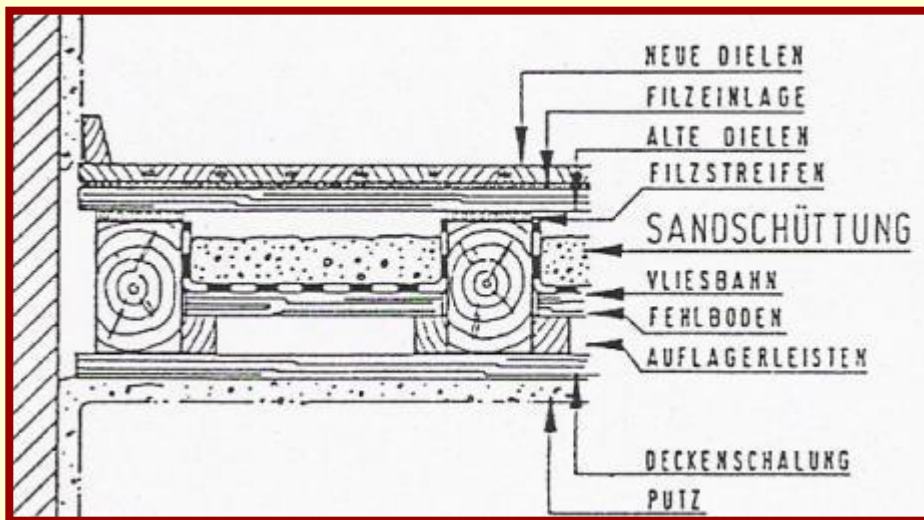
- vályogfal páratechnikai jellemzői; (egyensúlyi nedvességtartalom 3-7%, páragazdálkodás, párazáró bevonat nem),
- padló (párazáró anyagú szigetelés, bevonat nem),
- födémen (páragazdálkodó anyagú légzárás, hőszigetelés, felületvédelem),
- nyílászárók (hőszigetelő üveg, új szárnyak, résszellőzés).

REKONSTRUKCIÓ

Épületfizika - akusztikai minőség

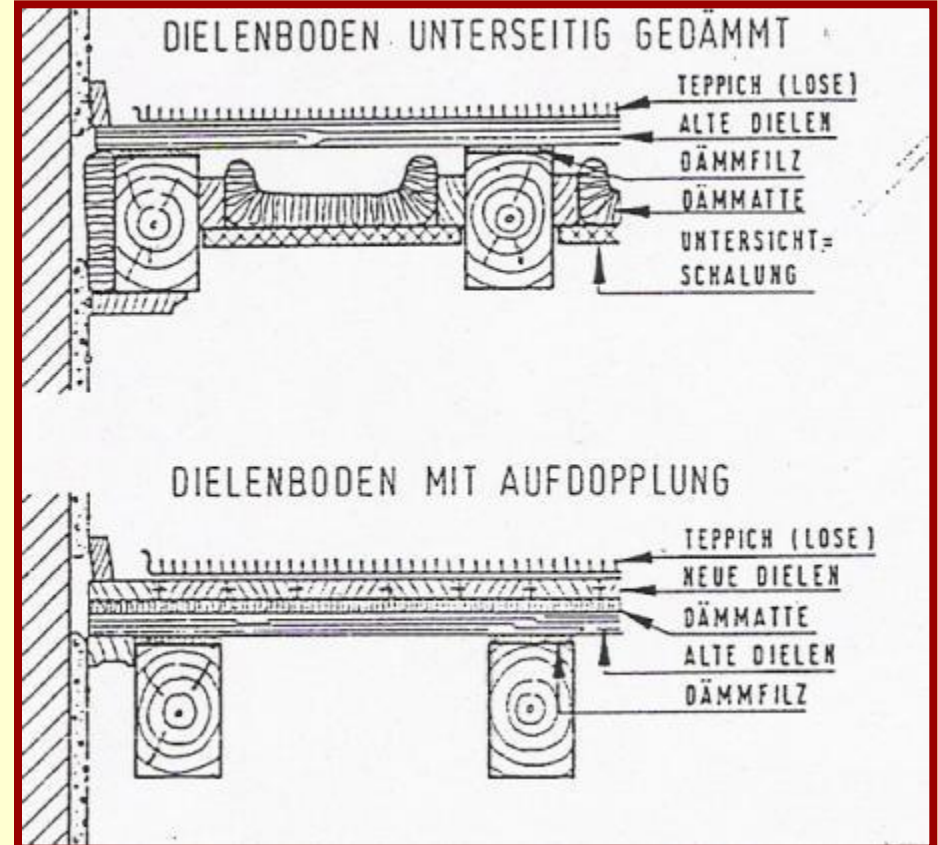
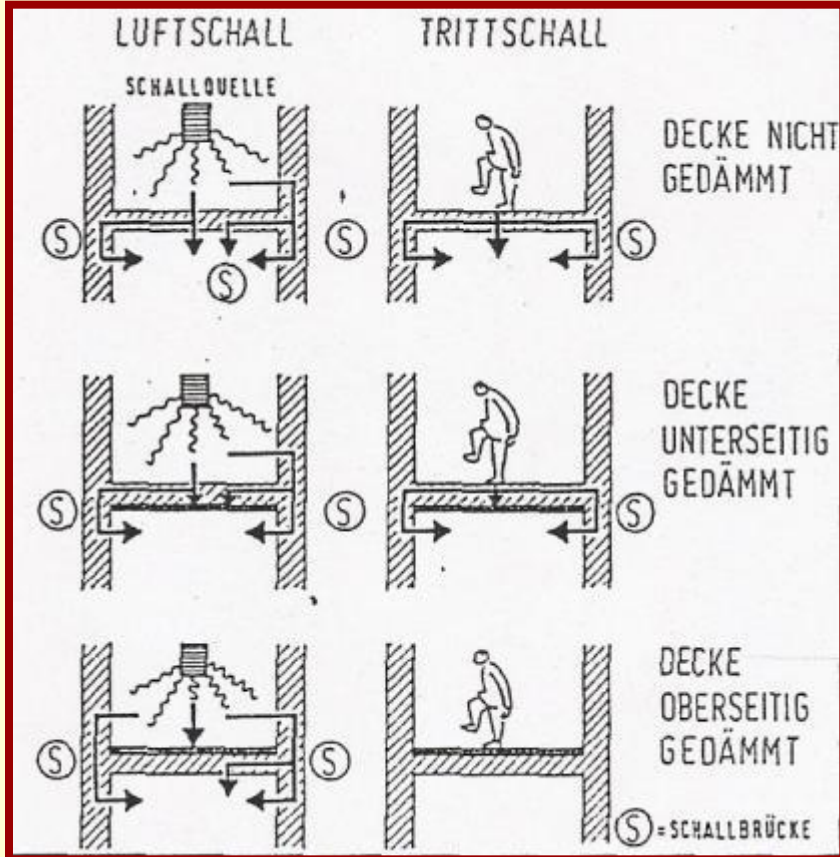
Zajvédelem:

- külső forrás (ritkán, nehéz falak, nyílászáró megerősítések),
- belső forrás, léghangok (tetőtér beépítés födém, válaszfal tömeg növelés) testhangok (rugalmas alátétek, lágypadló).

REKONSTRUKCIÓ

Akusztikai minőség

REKONSTRUKCIÓ

Köszönöm a figyelmet!

csicsely@szt.bme.hu

agnescsicsely@yahoo.com